

Høgskulen på Vestlandet

BACHELOROPPGAVE

Miljøterapeuters kvaliteter i møte med ungdommer på barnevernsinstitusjon

The qualities of environmental therapists in meeting with young people at child welfare institutions

Kandidatnummer: 465

Bachelor i barnevern BSV5-300

Fakultetet for helse- og sosialvitenskap/ Institutt for velferd og deltaking

Innleveringsdato: 16.05.22

Jeg bekrefter at arbeidet er selvstendig utarbeidet, og at referanser/kildehenvisninger til alle kilder som er brukt i arbeidet er oppgitt, *jf. Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet, § 12-1.*

Abstract

The purpose of this task is to take a closer look at what qualities the environmental therapist is experiencing as important in relationship work with young individuals, living in child welfare institutions. This is done by seeking out to environmental therapists who works in the professional field, through qualitative interviews. Through my study, the environmental therapists point out the importance of an adult who acts appreciatively, uses his own interests and is patient and persevering. The value, but also the challenges of an environmental therapist using the above-mentioned qualities are then thoroughly discussed in relevant empirical data. Here I find that the qualities are of great utility in order to succeed in forming a good relationship with young people who live in child welfare institutions, at the same time as they can, amongst other things, present ethical dilemmas.

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning	1
1.1 Relevans for profesjonsyrket.....	1
1.2 Bakgrunn for valg av tema	1
1.3 Problemstilling og avgrensning	2
1.4 Begrepsavklaring	2
2.0 Teoretisk perspektiv	3
2.1 Miljøterapi og miljøterapeutens rolle.....	3
2.1.1 Den miljøterapeutiske relasjonen.....	4
2.2 Kvaliteter som er viktig for å utvikle en god relasjon	5
2.2.1 Anerkjennelse	5
2.2.2 By på seg selv og sine interesser.....	6
2.2.3 Være utholdende og tålmodig	6
2.2.4 Den yrkesetiske miljøterapeuten.....	7
3.0 Metode	7
3.1 Kvalitativ metode.....	8
3.2 Forberedelser til intervjuene.....	8
3.2.1 Informasjonsskriv.....	8
3.2.2 Intervjuguide	9
3.3 Valg og rekruttering av informanter	9
3.4 Gjennomføringen av intervjuet.....	10
3.5 Transkribering og analyse.....	11
3.6 Forskningsetikk og personvern	11
3.7 Validitet og reliabilitet	12
4.0 Presentasjon av funn og analyse.....	12
4.1 Ungdommens behov for å bli sett og hørt.....	12
4.2 Betydningen av å ha noe til felles med ungdommen	14
4.3 En miljøterapeut som er tålmodig og trygg	15
5.0 Drøfting.....	16
5.1 Ungdommens behov for å bli sett og hørt.....	16
5.2 Betydningen av å ha noe til felles med ungdommen	19
5.3 En miljøterapeut som er tålmodig og trygg	20
6.0 Avslutning	21
7.0 Litteraturliste.....	22
Vedlegg.....	24
Vedlegg 1: Informasjonsskriv.....	24
Vedlegg 2: Intervjuguide.....	26

1.0 Innledning

I denne oppgaven vil jeg gå nærmere inn på hvilke kvaliteter miljøterapeuter som arbeider på barnevernsinstitusjon opplever som viktige for å utvikle en god relasjon til ungdommer. En viktig del av deres arbeid er å skape gode relasjoner, som kan danne et utgangspunkt for et godt miljøterapeutisk arbeid. For å få en bedre forståelse for dette relasjonsarbeidet har jeg oppsøkt miljøterapeuter som arbeider i yrkesfeltet. Videre ser jeg dette i sammenheng med empiri som jeg har lært gjennom studiet, samt annen relevant fagkunnskap. Avslutningsvis setter det teorigrunnlaget opp mot funnene fra studien, og drøfter det.

1.1 Relevans for profesjonsyrket

Som barnevernspedagog vil jeg komme i kontakt med ungdommer med ulike bakgrunn, samt kan ha opplevd komplekse traumer, omsorgssvikt og hyppig flytting. En slik prosess vil naturligvis bidra til å forme ungdommene. Det vil derfor ikke være unaturlig at ungdommene kan ha vanskeligheter for å stole på og samtidig inngå i relasjoner med andre.

Miljøterapeuter på institusjon skal ofte fungere som ungdommens omsorgsperson, i den anledning vil det være viktig å se på hvilke kvaliteter som kan være nyttig og bidra til å en god relasjon. Dette vil videre kunne bidra til å øke min kunnskap og forståelse for hva som kan være nyttige inngangsporter.

1.2 Bakgrunn for valg av tema

Bakgrunnen for valg av tema er basert på en kombinasjon av tidligere emne og praksisperiode i forbindelse med studiet, hvor jeg var utplassert på en barnevernsinstitusjon på Vestlandet. Dette resulterte i at jeg fikk øynene opp for miljøterapeuters institusjonsarbeid, samt behovet til ungdommene som bodde der. En kjent problematikk er at barn og unge som kommer til denne typen institusjoner ofte har vært i kontakt med flere utenforstående og avvisende voksenpersoner (Larsen, 2015, s.126). Hvilket kan resultere i at de ikke har det beste utgangspunktet (Amble & Dahl- Johansen, 2016, s.84). Ifølge Larsen kan dette resultere i at de har utviklet relasjonsforstyrrelser og samspillsforstyrrelser. Dette kan videre bidra til at de gir uttrykk for en ønsket nærhet, samtidig som de har en indre frykt for å bli møtt med avvisning (Larsen, 2015, s.18,19). Min førforståelse kommer av egen praksiserfaring fra institusjon, hvor jeg som følgelig erfarte at de kunne ha vanskeligheter

med å inngå i relasjoner og få tillit til miljøterapeutene som arbeidet der, samt andre mennesker i samfunnet ellers. Videre erfarte jeg at noen voksne lyktes bedre med å komme tettere på ungdommen enn andre. Deres relasjonsarbeid inspirerte meg, og er bakgrunnen for oppgavens problemstilling.

1.3 Problemstilling og avgrensning

Problemstilling:

Hvilke kvaliteter opplever miljøterapeuter som viktig for å utvikle en god relasjon til ungdommer som bor på barnevernsinstitusjon?

Avgrensning: I denne oppgaven vil ferdigheter inngå i begrepet kvaliteter. Vurderingen ble tatt ut ifra svarene jeg har fått fra informantene mine, hvor de omtalte ferdighetene som en del av deres kvaliteter. På bakgrunn av dette velger jeg ta i bruk ordlyden «kvalitet» på samme måte.

1.4 Begrepsavklaring

Miljøterapeut.

Det er ulike yrkesgrupper som omfattes som «miljøterapeuter». Yrkestittelen benyttes ofte på personell som er utdannet vernepleiere, sosionomer og barnevernspedagoger, og kjennetegnes med at vedkommende har en treårig høyskoleutdanning (Flaten & Sollesnes, 2016, s.105,106). I oppgaven vil studien min baseres på ansatte som arbeider som miljøterapeuter, og har en av de overnevnte utdanningene. For å få en variasjon i oppgaven vil veksle mellom å omtale de som voksne, profesjonell og miljøterapeuter.

Barnevernsinstitusjon

I samfunnet vårt fins det ulike typer institusjoner, videre vil målsetning varierer ut fra den enkelte som studeres. Jeg vil i denne oppgaven ha fokus på barnevernsinstitusjoner som arbeider ut fra de miljøterapeutiske prinsippene som vektlegger trivsel, trygghet og utvikling (Garsjø,2008a, s.102,103). Institusjonene dekker ungdommer i aldersspennet fra 12 – 18 år, og er tiltak som benyttes på barn og unge som ikke kan være bosatt hos sine tidligere primære omsorgspersoner. Dette kan skyldes ulike årsaker som deriblant manglende omsorg, eller at foresatte av ulike årsaker ikke kan gi den nødvendige omsorgen

(Bufdir,2020).

Relasjon

Flaten & Sollesnes (2016, s.85) forklarer relasjon med begrepene i forhold til, når de står i en kontekst sammen eller har et bånd. Ifølge Schiefloe (2011) kan individer betraktes som sosiale vesener. Dette baseres på at man er avhengig av stimuli fra andre for å fungere som enkeltindivid og som en del av en større gruppe/samfunn. Opplevelsen av tilhørighet og fellesskap blir ansett som et sosialt behov, som følelse er styrende for individenes ønsker og atferd (Schiefloe,2011, s.333).

2.0 Teoretisk perspektiv

2.1 Miljøterapi og miljøterapeutens rolle

Målsettingen til miljøterapeutiske institusjoner kjennetegnes ofte med å ivareta den daglige omsorgen, samt sørge for oppdragelse og opplæring som kan bidra til å selvstendiggjøring omkring samfunnets utfordringer (Garsjø,2008a, s.103). Amble & Dahl- Johansen (2016) definerer et terapeutisk samvær, som fordrer en miljøterapeut som benytter alle situasjonene til å introdusere ungdommene med en relasjon til andre individer. Dette krever som følgelig at miljøterapeuten benytter øyeblikkene, kontinuerlig. En av de miljøterapeutiske målsettingene er at ungdommen skal erfare relasjoner til andre mennesker som trygge og gode, og som dernest kan dannes med flere (Amble & Dahl- Johansen, 2016, s.31).

«Miljøterapi» blir ifølge forfattere beskrevet ut fra en todelt definisjonsforklaring (Amble & Dahl- Johansen,2016, s.32; Larsen, 2015, s.22). Den første tar for seg miljødelen, og omfatter hvordan den voksne benytter miljøfaktorene som kan bidra til å fremme utvikling. Dette kan eksempelvis være den enkelte miljøterapeuten selv i form av deres personlige ønsker, fagkunnskap eller praksis. I tillegg til deres verdier, holdninger og etiske vurderinger. Miljøfaktorer kan også være tiden og det fysiske miljøet som er på eller rundt barnevernsinstitusjonen (Amble & Dahl- Johansen, 2016, s.32).

Amble og Dahl-Johansen (2016) definerer terapi som den andre delen og omfatter hvilken utvikling og forandring den enkelte ungdommen har behov for. Foreldre ønsker gjerne å

lære barn og unge om å utvikle og ivareta gode relasjoner, samt vise omsorg og kjærlighet for andre. I tillegg til å være hardtarbeidende og vise en aksept for hvem de selv er. En miljøterapeut ønsker å sikre at ungdommen lærer dette, som forutsetter en voksen som kan tilrettelegge ut ifra den enkelte ungdommens utviklingsbehov. En god miljøterapeut erkjenner og vet hvilke miljøfaktorer som er tilgjengelig, og hvordan de kan benyttes for å fremme utvikling. Ved å tilrettelegge miljøet gir det muligheten til å utvikle ungdommens evner på flere plan, som deriblant deres evne til å regulere og takle egne følelser og atferd. Samtidig med å opparbeide tillit til andre, positiv selvfølelse, og opplevelsen av å mestre og følelsen av å høre til. Relasjonen som oppstår mellom miljøterapeuten og ungdommen bli beskrevet som svært betydningsfull, og kan videre legger føringer for utviklingsarbeid. Ungdommene som bor på barnevernsinstitusjoner har ofte et annet utgangspunkt enn andre jevngamle, som kan resultere i at de sliter mer enn ungdommer ellers. På bakgrunn av dette vil det være nødvendig at det miljøterapeutiske arbeidet tilpasses den enkelte ungdommen (Amble & Dahl- Johansen, 2016, s.30,32,33).

2.1.1 Den miljøterapeutiske relasjonen

Miljøterapeuten har ofte flere underordnede roller som kommer til syne i arbeid med ungdommene. I mange tilfeller blir det institusjonelle miljøet en erstatning for noe i samfunnet ellers. Det forutsetter at den profesjonelle benytter flere sider, som deriblant psykologiske ferdigheter og kunnskaper, samt empati, samtaler og samspill som kan bidra til å gjøre noe for den enkelte ungdommen som er bosatt der (Garsjø,2008b, s.111,112).

Innenfor miljøterapeutisk arbeid kan kontaktetablering og relasjonsbygging forklares som et «fundament», som videre kan være avgjørende for å utføre et «sosialt endringsarbeid». Dette kan dernest få betydningen for et positivt utfall. Hvis ikke relasjonen preges av respekt, åpenhet og tillit vil det svekke mulighetene for å kunne hjelpe den enkelte ungdommen. I yrket vil man treffe på ungdom som kan ha det ekstra utfordrende i relasjon med andre (Tjersland et al., 2013, s.123-125). I den forbindelse kan miljøterapeuten by på seg selv ved å ta i bruk sine kunnskaper, interesser og ferdigheter for å komme i kontakt med ungdommen. Basert på dette bærer hver enkelt miljøterapeut med seg en «personlig verktøykasse». Denne kan videre virke som en inngangsport til den andres livsverden. For å kunne hente frem og bruke de ulike redskapene, forutsetter det at miljøterapeuten har en

bevissthet til kassens innhold (Tjersland et al.,2013, s.252).

2.2 Kvaliteter som er viktig for å utvikle en god relasjon

2.2.1 Anerkjennelse

Anerkjennelse blir beskrevet som et viktig element, som videre danner grunnlaget for utviklingen av en god relasjon (Flaten & Sollenes, 2016; Schibbye & Løvlie, 2017; Tjersland et al., 2013). Schibbye & Løvlie (2017) beskriver at begrepet kan benyttes som en samlebetegnelse til både å se, vise forståelse, erkjenne og sette pris på den andre. Dette bunner i miljøterapeutens væremåte og evne til å vise forståelse for, samt hvordan de er i møte med enkelte ungdommen (Schibbye & Løvlie, 2017, s.48,50).

En miljøterapeut som besitter en anerkjennende holdning forsøker å forstå følelsene som skjuler seg bak ungdommens atferd og uttrykk, og videre bistå de med å beskrive og på ulike vis bearbeide dem. Det forutsetter miljøterapeutens evne til å innta ungdommens perspektiv ved å vise en interesse for og forsøker å forstå deres opplevelser, både i form av smerte, tristhet og entusiasme. Samtidig er det vel så viktig at miljøterapeuten viser at man ikke alltid har kjennskap til alle deres følelser. Med andre ord vil anerkjennelse dannes i spennet mellom å vise en forståelse og interesse for deres opplevelser, samtidig med at miljøterapeuten erkjenner at man ikke vet alt om hva den enkelte føler. Dette kan videre bidra til å styrke ungdommenes forutsetninger for å gjenkjenne lignende følelser og stole på deres egne opplevelser (Schibbye & Løvlie, 2017, s.49,59,58). Amble & Dahl – Johansen (2016) beskriver at det er viktig at miljøterapeutens relasjonsarbeid preges av å kunne lytte, vise nærhet, samt vilje og evne til å leve seg inn i samspill med andre. Dette kan dernest bidra til en erkjennelse på at den enkelte ungdommen er god nok som den er (Amble & Dahl- Johansen, 2016, s.33,34). Eide & Eide (2017) belyser betydningen av den profesjonelles evner til å innta en lyttende posisjon, både når det gjelder ungdommens verbale og nonverbale. Det verbale omfatte alt fra å stille spørsmål, fordype seg i andres verdier, og legge til rette for at den andre deler av sitt perspektiv. Det nonverbale vil derimot rettes mot øyekontakt, kroppsholdning og tausheten, samt benytte pausene til å føle og reflektere (Eide & Eide, 2017, s.118,119). Dette vil som følge danne et godt utgangspunkt for å lykkes med en god relasjon til den enkelte ungdommen, og videre bidra til å styrke deres selvfølelse

(Schibbye & Løvlie, 2017, s.48). I tillegg kan det også bidra til å fremme tilknytning og mestringsfølelse (Eide & Eide, 2017, s.119).

2.2.2 By på seg selv og sine interesser

En miljøterapeuts relasjonelle ferdigheter omfatter ikke bare deres evne til å skape kontakt og kjennskap til seg selv, men vel så mye å by på den personen man er i møte med ungdommene. Miljøterapeutens interesser og engasjement kan være et nyttig tilbud i møte med ungdommene det arbeides med. Hvis miljøterapeuten benytter sine egne interesse og deler hva de selv er opptatt av, kan det legge til rette for å vekke en interesse og gode øyeblikk med den enkelte ungdommen. Å møte en miljøterapeut som benytter sine interesser og samtidig introduserer det for ungdommen, tilrettelegger for at de kan identifisere seg med dem og det de har til felles. I tillegg kan det også by på mye annet positivt. Når miljøterapeuten benytter sine egne interesser og det de selv brenner for, resulterer det ofte i en glød som kan muntre opp ungdommen. Dette forutsetter naturligvis at det passer med den enkelte, samt inneholder de rette betingelsene. Desto flere interessefelt miljøterapeuten har, desto større er sjansen for å finne treffpunkter hos ungdommen. Dette kan omfatte alt fra eksempelvis sang eller gitar, motorsykkel, spille fotball eller å gåtur i naturen (Tjersland et al., 2013, s.256).

2.2.3 Være utholdende og tålmodig

Innenfor det miljøterapeutiske arbeidet vektlegges også miljøterapeutens evne til utholdenhet og tålmodighet, som innebærer å vise at man tåler ungdommens opp- og nedturer ved at man fortsatt står der sammen med dem. I slike tilfeller må miljøterapeuten håndtere prøvelsene som oppstår, og stå der selv når det stormer. Det handler også om å styre, skape struktur og skjerme. Det vil være nødvendig å gripe inn i alle de overnevnte stadiene, men samtidig er det viktig å huske på å la ungdommen få muligheten til å utfolde seg. Å holde fast og ut er beskrevet som sentrale elementer i behandlingsarbeid. Det forutsetter miljøterapeutens tilstedeværelse, som følgelig krever at de ikke må gå i oppløsning selv og våge å vise nærvær selv når det er utfordrende. Samtidig innebærer det også å vise fysisk kontakt med eksempelvis en hånd å holde i eller ved å gi en klem, og samtidig huske på å ikke overta følelsene til den enkelte. Dette krever evne til å være tålmodig og avvente til den enkelte ungdommen føler seg klar for det. Hvis det stilles

spørsmål om hvordan ungdommen har det, er det også viktig å ha tid til å lytte til svarene som måtte komme – også om det er stort og langt (Tjersland et al., 2013, s.260).

Ungdommens utvikling er ikke nødvendigvis jevn, men det kan også oppstå stagnasjon og tilbakefall. I slike tilfeller er det viktig å holde fast på at det eksisterer kompetanse, utviklingsmuligheter og viljen for endring hos den enkelte ungdommen. Det er der, og det kan innhentes, men det vil være nødvendig med utholdenhet, å opptre lyttende på en måte som tilrettelegger for at det kan frembringes (Tjersland et al., 2013, s.260).

2.2.4 Den yrkesetiske miljøterapeuten

Etikk tar for seg hvordan individer er i samvær med andre mennesker. Etikk og moral omfatter det å skille mellom det som er riktig og galt, og vondt og godt og samtidig se etter regler for å begå det riktige og gode. En miljøterapeut/person som er moralsk, vil derfor basere valgene sine på både ubevisste og bevisste refleksjoner ut ifra den konkrete situasjonen (Tjersland et al., 2013, s.25). Aadland (2018) formulerer at å være moralsk innebærer med andre ord å bære dygder. Begrepet dygd er synonymt med dyktig eller god. Det vil si at individet besitter gode egenskaper for å vurdere hva som er en riktig handling (Aadland, 2018, s.46,65,69). Dydsetikken antyder at man aldri kan gi et fasitsvar på hva som er det rette å gjøre for å en bestemt situasjon. Den gode handlingen vil derimot være et resultat av en klok, modig, ydmyk og rettferdig individ, som evaluerer ut ifra den bestemte situasjonen. Ved et etisk dilemma vil personen vurdere ut fra alle relevante sider av saken, samt med hensyn til individer, prinsipper og mulige konsekvenser. Samtidig vil den enkelte basere seg på sin egen intuisjon og erfaringer som den har opparbeidet seg. Med andre vil vurderingene for hva som er det riktige å gjøre i en gitt situasjon vurderes ut ifra miljøterapeutens personlighetstrekk (Aadland, 2018, s.70,71).

3.0 Metode

Dalland (2020) beskriver at metode kan forstås som en fremgangsmåte, som formulerer veien til måloppnåelsen og hvordan en bør gå frem for å innsamle kunnskap til en spesifikk undersøkelse. Videre vises det til at metodevalget bør baseres på den konkrete problemstillingen/spørsmålet, og herunder på hva som kan være den mest ideelle til å

besvare den (Dalland, 2020, s.53,56).

3.1 Kvalitativ metode

Dalland (2020) skriver at metodevalget bør sees i sammenheng med hva som kan være den mest ideelle fremgangsmåten ut ifra problemstillingen. Oppgavens problemstilling rettes mot hvilke kvaliteter miljøterapeuter opplever som viktig for å utvikle en god relasjon til ungdommer på barnevernsinstitusjon. Ut ifra oppgaven anser jeg kvalitativt intervju som ideelt for å besvare min oppgave, som følgelig gir muligheten for å innhente miljøterapeuters opplevelser og meninger. I tillegg vurderer jeg metodeformen som realistisk gjennomførbart med tanke på tiden jeg har til å utføre mitt bachelorprosjekt (Dalland, 2020, s.54-56). Ved å begrense antall intervjupersoner til to miljøterapeuter som arbeider på institusjon, vil det øke sannsynligheten for å få en dybdeforståelse til hva som er viktige kvaliteter i relasjonsarbeid, noe Dalland (2020, s.81) også trekker frem som positiv faktor.

Thagaard (2018) belyser at et forskningsintervju kan utformes på forskjellige måter. I den ene ytterkanten kan det bære preg av lite struktur, mens i den andre ytterkanten av en strengere struktur. Den førstnevnte kan det omtales som en åpen samtale, hvor spørsmålene tilpasses ut ifra temaene intervjupersonene tar opp. Den sistnevnte preges dermed av ferdig utformede spørsmål, som følges kronologisk (Thagaard, 2018, s.90) Ut ifra min problemstilling vil jeg følgelig ta i bruk en mellomting av de overnevnte, som betegnes som et delvis strukturert intervju. Dette gjøres på grunn av at temaene for bacheloroppgaven allerede er forutbestemt, samtidig som det gir muligheten for å tilpasse og tillegge spørsmål etter miljøterapeutenes utsagn noe Thagaard (2018, s.91) trekker frem som en fordel ved denne metoden.

3.2 Forberedelser til intervjuene

3.2.1 Informasjonsskriv

Et intervju består av et møte mellom individer, som resulterer i at både jeg som intervjuperson og miljøterapeutene som blir intervjuet har ulike forventninger. Dette vil som følgelig prege starten av samtalen. I den forbindelse er det viktig å vektlegge å gi et godt

førsteintrykk, dette gjorde jeg ved å utforme et informasjonsskriv (vedlegg 1) (Dalland, 2020, s.81,82).

I skrivet ga jeg en utfyllende beskrivelse av mitt prosjekt, samt ønskede antall intervjupersoner og hensikten med å utføre intervjuet. Videre la jeg la frem ulike forslag for hvordan dette kunne foretas, som eksempelvis zoom eller telefon, med en videre belysning om at dette kunne tilpasses ut ifra deres preferanser. På grunn av at jeg tok opp samtalen på en lydopptaker, beskrev jeg hvordan jeg ville sikre deres personvern og videre hvordan jeg ville oppbevare det innsamlede datamaterialet. I tillegg opplyste jeg at det bare var meg som student og min veileder som hadde tilgang til lydopptaket, samt at det var Høgskulen på Vestlandet som var prosjektansvarlig. Dalland (2020) peker på dette kan bidra til å opplyse om deres anonymitet og videre gi en utfyllende beskrivelse om min taushetsplikt, som følgende kan bidra til at miljøterapeutene får bedre kjennskap til hva deres deltakelse vil innebære (Dalland, 2020, s.82).

3.2.2 Intervjuguide

Som nevnt i kapittel 3.1 benytter jeg et delvis strukturert intervju, som følgelig gjorde det nødvendig å utforme en intervjuguide (vedlegg 2). Dalland (2020) beskriver at intervjuer betraktes som en samtaleform, som dermed utgjør at det ikke kan være en fastlåst liste med ferdig utformede spørsmål. Intervjuguiden kan i dette tilfellet være et hjelpemiddel som kan ta opp temaene jeg ønsker, samtidig som jeg kan være fleksibel i intervjusituasjonen. I tillegg bidrar det også til at jeg som skal utføre intervjuet må forberede meg faglig ved å lese teori og mentalt før gjennomføring. Som følgelig kan være nyttig når en har begrenset erfaring med denne typen undersøkelser. Dette peker også Dalland (2020, s.83) når han skriver at man må vurdere egne forutsetninger og gjøre nødvendige forberedelser.

3.3 Valg og rekruttering av informanter

Dalland (2020) beskriver at vurdering av intervjupersoner må sees i sammenheng med hva man ønsker å innhente av data. Ut ifra etterspørsel har jeg valgt å intervju miljøterapeuter med barnevernsfaglig utdanning, som ifølge Dalland (2020, s.79) beskrives som et strategisk utvalg.

For å finne intervjupersoner hadde det vært nærliggende å sende en e-post til ulike barnevernsinstitusjoner for å etterspørre aktuelle kandidater. Basert på tidligere praksis har jeg erfaring med at de ofte har lite tid til å sjekke e-post, samt at de ofte har lange arbeidsturnuser. Ut ifra dette planla jeg å ringe rundt til ulike barnevernsinstitusjoner. For å gi miljøterapeutene all den nødvendige informasjonen som kunne bidra til å opplyse om deres deltakelse, samt mitt prosjekt valgte jeg å ta i bruk informasjonsskrivet i telefonsamtalen. Videre opplyste jeg om at jeg ønsket å gjennomføre intervju med to miljøterapeuter, og om de eventuelt kunne bringe budskapet videre og legge ved min kontaktinformasjon. Den første jeg snakket med ytret selv et ønsket om å delta, videre tipset miljøterapeuten om en ansatt som arbeidet på en annen institusjon. På bakgrunn av tipset valgt jeg å kontakte den andre miljøterapeuten, siden jeg kontaktet vedkommende på denne måten persisterte jeg at det var frivillig å delta. Det kan tenkes at det kan være en svakhet ved utvalget dersom de kjenner hverandre fra før av, som følgelig kan fremme mulighetene for å diskutere temaet som kan resultere i at de kan påvirke hverandre. Dalland (2020) beskriver verdien av å intervju fagpersoner, da dette gir muligheten for å se problemstillingen i et nytt perspektiv. Samtidig som jeg og miljøterapeutene har et tilnærmet likt fagspråk, som følgelig minsker sjansen for misforståelser (Dalland, 2020, s.81). Etter å ha vært i kontakt med institusjonene og miljøterapeutene over telefon sendte jeg informasjonsskrivet til deres e-post adresse, hvor jeg la ved en melding om at det var fint om de leste gjennom det i forkant av intervjuet.

3.4 Gjennomføringen av intervjuet

Begge miljøterapeutene som deltok i intervjuet fikk som nevnt ovenfor muligheten til å velge hvordan det skulle gjennomføres, som etter deres preferanser ble gjennomført på teams. I den innledende fasen av intervjuene forsikret jeg meg om at miljøterapeutene hadde lest informasjonsskrivet, og om de hadde eventuelle spørsmål omkring dette. For at jeg skulle være sikker på at intervjupersonene var kjent med at jeg valgte å bruke lydopptaker, valgte jeg som følgende å gjenta det igjen. Dette kan bidra til å skape en felles forståelse av gjennomføringen av intervjuet, samt tilrettelegge for et frivillig informert samtykke (Dalland, 2020, s.85, 173). Videre formidlet jeg litt om hvem jeg var, og mitt kjennskap til miljøterapeutisk arbeid på institusjon. Hvilket resulterte i at miljøterapeuten delte litt om seg selv og sin kunnskap, som ifølge Dalland (2020, s.85) bidrar til å gi en bedre innsikt i

hverandres førforståelse til relasjonsarbeid på barnevernsinstitusjon. Jeg valgte å starte intervjuet med enkle og faktaorienterte spørsmål tilknyttet deres turnus, utdanning, arbeidsbakgrunn og fartstid i yrkesfeltet. Deretter opplyste jeg om min problemstilling og gikk som følgende over på spørsmål som kunne bidra til å besvare den. Denne fremgangsmåten kan bidra til å gjøre miljøterapeutene varmere i sin rolle, samt opparbeide en tillit til meg som intervjuperson (Dalland, 2020, s.83).

3.5 Transkribering og analyse

Etter å ha utført intervju av miljøterapeutene satt jeg igjen med mye ubearbeidet data, som gjorde det nødvendig å utføre transkribering og analyse. For å sikre miljøterapeutenes uttalelser gjennomførte jeg intervjuene med en lydopptaker. Ifølge Dalland blir dette ansett som et verdifullt hjelpemiddel, bidrar til å ivareta miljøterapeutenes toneklang og språk. På grunnlag av at lydopptaket ikke fanger opp andre eventuelle elementer som kroppsspråk og annen mimikk sikret dette muligheten min til å kunne være observant og notere dette underveis, samt mine eventuelle tolkninger (Dalland, 2020, s.91). Dette ble i neste omgang nyttig når jeg skulle utføre transkripsjonen og analysen. Transkribering blir ansett som normal bearbeidelsesprosess, og tar for seg å skrive ned intervjuene med miljøterapeutene ord for ord. Transkripsjonen var nyttig når jeg videre skulle utføre analyse, samt få frem miljøterapeutenes uttalelser (Dalland, 2020, s.94,95). I den forbindelse lyttet jeg til hvert av lydopptakene og skrev de ned i hvert sitt dokument, deretter printet jeg det ut. I fasen bemerket jeg meg noen temaer som intervjupersonene mine tok opp, og fargekategoriserte de. I tillegg ble dataene bearbeidet og systematisert flere ganger før de ble fordelt i endelige temaer. Dette blir ifølge Dalland (2020, s.98) beskrevet som en tematisk bearbeiding av data. De endelige temaene jeg kom frem til er de jeg i denne oppgaven bruker som underoverskriftene i funn og drøftingsdel.

3.6 Forskningsetikk og personvern

Oppgaven min innsamler data ved å bruke et kvalitativt intervju, med utgangspunkt i miljøterapeutenes opplevelser og meninger. Dette krever at miljøterapeutene som blir intervjuet opplever tillit og ivaretagelse av personopplysninger, samt det innsamlede datamaterialet. På bakgrunn av at jeg innhentet og oppbevarte data på en lydopptaker sendte jeg en søknad om hvordan jeg ville gjennomføre intervjuet, samt oppbevare det

innsamlede datamaterialet til Sikt, som tidligere omtalt som NSD (Dalland, 2020, s.167,168). Deretter avventet jeg med å kontakte aktuelle kandidater til jeg mottok godkjenning.

3.7 Validitet og reliabilitet

Dalland (2020) beskriver validitet som relevans og gyldighet. Hvilket innebærer at det må være relevant og gyldig basert på det som skal undersøkes (Dalland, 2020, s.43). Dette gjør jeg ved å gi en utfyllende beskrivelse av mitt metodevalg, samt begrunner hvorfor jeg anser intervju av miljøterapeuter vil være det mest ideelle og egnede metoden som følge av min problemstilling. Reliabilitet er synonymt med troverdighet, dette gjør jeg ved å vise hvordan jeg systematisk har gått til verks fra oppstarten av prosjektet til det ferdige resultatet foreligger (Dalland, 2020, s.43, 63).

4.0 Presentasjon av funn og analyse

I dette kapittelet vil jeg tar for meg funnene fra intervjuene med miljøterapeutene. Begge intervjupersonene mine hadde helsefaglig høyskoleutdanning, og jobbet på to ulike institusjoner. Den ene hadde lang fartstid i yrkesfeltet mens den andre hadde en kortere. På bakgrunn av intervjupersonenes kunnskap og yrkesbakgrunn vil det ifølge Dalland (2020, s.67) være naturlig å benytte betegnelsen «informant». I tillegg velger jeg å omtale alle som menn. Typebeskrivelsen kan som følgelig bidra til å skille deres uttalelser, samt ivareta miljøterapeutenes anonymitet (Dalland, 2020, s.172). For å fremheve funnene og informantens sitater velger jeg å plassere dem med hermetegn og innrykk.

4.1 Ungdommens behov for å bli sett og hørt

Begge informantene fremhever betydningen av å møte ungdommen på deres nivå, ut ifra den enkeltes behov og forutsetninger. Ofte har de vært i kontakt med flere ulike omsorgspersoner som eksempelvis ulike fosterhjem og flere institusjonsplasseringer. Som kan gjøre at de har vanskeligheter for å stole på eller ha en relasjon til andre.

«Jeg prøver å møte ungdommene på deres nivå, med tanke på kognitivt, og om de har tilknytningsvansker eller andre utfordringer. Hvis jeg ser at de trenger en klem, så gir jeg de en klem»

Informant 2

Informant 2 formidler at det er viktig at den voksne tilpasser seg ut fra den enkelte, da de ofte har forskjellige utgangspunkt. Mange av ungdommene kan være på et annet ståsted enn andre jevngamle ungdommer. Han forteller at det er viktig å være en trygg voksen som de kan oppsøke og prøve å lese deres behov, som eksempelvis gi de en klem om det ser ut til at de trenger for det. I tillegg belyser han at det er viktig å ikke opptre dømmende, men heller vise anerkjennelse for at de kommer og forteller, samt prøve å forstå dem og deres situasjon.

«Jeg kan gjerne si tro hva du vil, men er det en ting jeg vet så er det at jeg liker å være med deg. Jeg syns du er jævla gøy å være sammen med. Hvis du sier det fra hjertet – så liker de det»

Informant 1

Informant 1 uttaler at det er viktig å være nysgjerrig og vise interesse for å bli kjent med ungdommen, og at dette må være på en ektefølt måte. Ofte har ungdommene blitt sviktet gjentatte ganger opp gjennom oppveksten, som kan gjøre de redde for å gå inn i samtaler eller relasjoner med andre. Han forteller at dette kan føre til at de har "piggene ute", som gjør at de har blitt ganske gode menneskekjennere. Mange ungdommer vil derfor teste om du liker dem, og kan uttrykke at miljøterapeutene bare er der for å jobbe. Informanten forteller at det kan være viktig å fortelle at du faktisk er der for dem og ønsker dem det beste, og like dem for den de er.

«Hei, nå har du vært her i to dager. Hvordan syns du det går? Hvem er du for en da, kan du fortelle meg litt om deg selv, så kan jeg fortelle litt om meg etterpå, eller vil du jeg skal start først?»

Informant 1

Informant 1 formidler at mange ofte lurer på hvorfor ungdommene er bosatt på institusjonen, og at dette kan oppleves som et vondt og vanskelig tema å prate om. Han forteller at det er viktig å være uredde å våge å spørre, og vise interesse helt fra starten av. Videre fremhever han at det er viktig å være genuint interesse og faktisk bryr seg om dem, samt nysgjerrighet for hvem dem er fremfor hvorfor de må på institusjonen. I tillegg kan det være lurt å få ungdommen på tomannshånd, da det legger til dette for en bedre samtale og muligheten til å skape en god relasjon.

Videre gir informanten et eksempel på en ungdom som var vanskelig å komme innpå, og som bare oppholdt seg og ville ha mat levert på rommet. Han forteller at en dag han kom på vakt gikk han opp og banket på soveromsdøren, hvor ungdommen responderte med å spørre hvem det var. Han svarte med å si hvem han var og at han hadde et stort behov for å prate med vedkommende, for å høre hvordan h*n hadde det på institusjonen. Ungdommen responderte med å be den voksne vente før han etter en stund slapp inn. Når han kom inn på rommet hadde ungdommen satt seg i sengen, og han valgte derfor å sette seg i fotenden av sengen. Ungdommen reagerte meg å trekke til seg beina. Videre forteller han at han spurte om å få massere ungdommens bein, og stilte spørsmål om hvordan det var å være der og hvordan h*n hadde det. Ungdommen svarte med at det var vanskelig og at ingen forstår. Informanten forteller at han selv har vært bosatt på institusjon, og i noen tilfeller velger å dele dette og at det ofte skaper en tilnærming til ungdommene. Hendelsen førte til at ungdommen åpnet seg, og ved flere anledninger spurte om miljøterapeuten kunne ta flere slike turer opp på rommet. Videre uttrykker informanten at han ved flere anledninger har benyttet massasje for å komme i kontakt med ungdommene. Situasjonen innbyr til å komme tettere på ungdommen, og skaper en avslappet situasjon som i neste omgang ofte fører til at ungdommen begynner å prate.

«Jeg må vise at du takler de på alle måter, at jeg rommer de selv om de har det vanskelig og samtidig ikke dømme de»

Informant 2

Informant 2 uttaler at det er viktig å vise at man kan håndtere den enkelte ungdommen og stå sammen med dem i deres opplevelser og følelser, selv når de har det tøft og vanskelig. Videre belyser han at det er viktig å ikke dømme de for det de sier og gjør, men heller vise at du setter pris på at de forteller og at dette kan være en god nøkkel for å komme innpå den andre.

4.2 Betydningen av å ha noe til felles med ungdommen

Begge informantene belyser at det kan være nyttig og positivt å ha noe til felles med ungdommene som er bosatt på institusjonen, og at dette kan være en fordel. Informant 1

formidler at en felles interesse kan legge til rette for positive opplevelser sammen, som kan bidra til at det gir muligheten for å komme innpå ungdommen og nå frem med sitt arbeid.

«Jeg hadde en ungdom en gang som var veldig opptatt av bil, råning og mekking og sånt. Jeg har den samme bakgrunnen selv, som gjorde at det ble en fin arena å komme innpå ungdommen».

Informant 2

Ved at miljøterapeuten hadde den samme bakgrunnen og interessen for bil, mekking og råning bidro det til en god arena til å gjøre noe sammen, og som engasjerte ungdommen. Ved en anledning monterte de blant annet et ekstralys, som ga en felles oppgave de kunne arbeide mot. Situasjonen gjorde det lettere å komme innpå ungdommen, som resulterte i at de fikk en god relasjon.

«Jeg røyker, og kan mange ganger si: Kom an da, så stikker vi ut og tar en røyk, hvis jeg ser de sliter litt».

Informant 1

Informant 1 uttaler at han røyker, og ved flere anledninger har opplevd dette som en fin ting fordi at mange av ungdommene også røyker. Flere av ungdommene som bor på institusjonene har det tøft og er deprimerte, i tillegg er det også flere som har kjennskap til eller ruser seg mens de er der. Informanten forteller at røkingen gjør at ungdommen må ut, samtidig som det også kan oppleves som en pause. Ved at h*n gjør det samme selv har det gitt muligheten for flere gode samtaler.

4.3 En miljøterapeut som er tålmodig og trygg

Begge informantene fremhever at det er viktig med voksne som gir ungdommen tiden de måtte trenge. På grunn av at mange av har vært gjennom flere relasjonsbrudd og ulike plasseringer kan de har behov for mer tid til å få en relasjon og tillit enn mange andre mennesker.

«Du må være den samme trygge personen, da er det lettere å forutse. Når han begynte å forstå at jeg allikevel var der, og at jeg var meg selv båndet vi bedre».

Informant 1

Informant 1 uttaler at det er viktig å vente på at ungdommen føler seg klar, da de ofte kan ha mye bagasje som kan utfordre det. De kan ha dårlig tro på seg selv og andre, og bagasje som gjør at de opplever voksne som motstandere. Videre forteller han at det er viktig at den voksne viser at de er der, selv om ungdommen avviser gang på gang. Informanten eksemplifiserer at dette kan gjøres med å bare vise at du stiller opp gang etter gang, om det så bare er å benytte tid på sengekanten eller en felles tannpuss.

«Vise at man takler de på alle måter, og rommer de selv om de har det vanskelig».

Informant 2

Informant 2 formidler det er viktig å vise de at man står støtt i situasjoner, selv om det kan oppleves vanskelig å nå inn til dem. Videre forteller han at det er viktig å vise at man også håndterer de mer tøffe dagene, og viser en tilstedeværelse til tross for.

Informanten eksemplifiserer et tilfelle der en ungdom hadde store vansker med å snakke med andre. I denne situasjonen viste miljøterapeuten tilstedeværelse og nærvær over lang tid, samtidig som han ikke la press på at ungdommen måtte snakke. Han beskriver at han sto i situasjonen sammen med ungdommen, og ikke presset på vedkommende. Videre forteller han entusiastisk at det førte til at han var den første hun snakket til, og at de i ettertid har fått et veldig tett bånd.

5.0 Drøfting

I dette kapitlet vil jeg ta for meg resultatene fra intervjuene, og drøfte aktuelle og interessante tema i lys av litteraturen som ble presentert i kapittel 2.0.

5.1 Ungdommens behov for å bli sett og hørt

I mine funn fremhever informantene at det er viktig med miljøterapeuter som møter ungdommen ut ifra deres nivå, som følge av at de kan ha ulike forutsetninger og behov. Videre vises de kan ha en bakgrunn preget av å ha hatt ulike omsorgspersoner, som kan gjøre det vanskelig å opparbeide tillit og ha en relasjon til andre. Garsjø (2008b, s.111,112) viser til at en miljøterapeut har flere roller, videre hevder han at dette både krever deres

psykologiske kunnskaper og ferdigheter, samt kommunikasjonsevner. I lys av dette vil det være viktig at miljøterapeuten benytter både psykologiske og kommunikative ferdigheter og kunnskaper, da dette kan tenkes å være en avgjørende for å danne relasjoner til ungdommen. Sett i sammenheng med dette vil det være viktig at miljøterapeuten tar i bruk sine psykologiske kunnskaper og ser hva som kan være en egnet måte for å komme inn på ungdommen basert på deres forutsetninger og aldersadekvate utvikling. Det er rimelig å tenke av ungdommene kan ha ulik grad av tilknytningsvansker. Videre kan det tenkes at det vil være ulikt hva miljøterapeuten bør vektlegge, basert på ungdommen det arbeides med og hvilke behov den enkelte har. Det kan allikevel tenkes at det i større eller mindre grad vil være behov for alle de overnevnte punktene, men at dette kan variere i ulik grad.

En av informantene i studien formidler at det er viktig å opptre som en trygg voksen som ser hva ungdommen trenger, og viser en genuin interesse for at man faktisk liker dem. En annen informant i studien beskriver at de ofte har blitt gode menneskekjennere, hvilket resulterer i at de har "piggene ute". I lys av dette vil det være viktig at miljøterapeuten danner det Tjersland et al., (2013, s.123) beskriver som et «fundament», som er bestående av både kontaktetablering og relasjonsbygging. Videre hevder forfatterne at dette kan danne grunnlaget for et «sosialt endringsarbeid» (Tjersland et al., 2013). Det kan tenkes at dette også kan sees i sammenheng og dannes gjennom felles interesser, som jeg drøfter i kapittel 5.2.

I min studie vises det til at det er viktig å være nysgjerrig og interessert i å bli kjent med hvem ungdommen er, og at dette må være på en ektefølt måte. I den forbindelse vises det til betydningen av at miljøterapeutene bør være nysgjerrig på hvem ungdommen er, fremfor å spørre om hvorfor de er plassert på institusjonen. En av informantene i studien min beskriver at det er viktig å ikke ha en dømmende holdning, men heller vise de forståelse samt prøve å forstå det de forteller. Schibbye & Løvlie (2017, s.48,50) viser til at anerkjennelse omfatter både å se, vise forståelse, aksept og setter pris på den andre. Videre hevder forfatterne at dette kan bidra til å uttrykke en anerkjennende holdning. Dette sammenfaller med min studie, og kan tenkes å være avgjørende for å komme tettere på ungdommene. Det kan videre tenkes at ungdommene vil klare å gjennomskue om miljøterapeuten er genuint interessert i ungdommene, samt om de virkelig er nysgjerrige på

hvem de er. Dette kan som følgende tenkes å danne grunnlaget for å danne en god relasjon eller ikke. For hvorfor skal ungdommene ville ha en relasjon til en miljøterapeut som ikke opptrer genuint og ekte? Det er rimelig å tenke at miljøterapeutene også må vite bakgrunnen for at de er der, samtidig kan det i første omgang tenkes at det vil være viktig å imøtekomme ungdommen og se de for den de er. Det kan videre tenkes at miljøterapeuter som ikke opptrer nysgjerrig og viser interesser for hvem ungdommen er, vil ha større vanskeligheter for å få danne en relasjon. Det kan herunder tenkes at miljøterapeutens anerkjennende holdning, med å være genuin og ektefølt kan danne grunnlaget for det Amble & Dahl-Johansen (2016, s.31) beskriver som et terapeutisk samvær, hvor forfatterne videre hevder at det bidrar til å lære ungdommen med relasjoner til andre.

I min studie referer en av informantene til en ungdom som oppholdt seg på rommet, som følgelig skapte vanskeligheter for kontaktetablering og å danne en relasjon. Videre vises det til at miljøterapeuten banket på soveromsdøren, og ytret et genuint behov for å prate med vedkommende. Herunder viser studien til at miljøterapeuten ventet på ungdommen, og deretter satt seg i sengen hvor ungdommen satt. Og stilte spørsmål til hvordan ungdommen hadde det. I lys av dette ser det ut til at miljøterapeuten benyttet det Schibbye & Løvlie (2017) beskriver som er «anerkjennende holdning» ved å vise interesse med å spørre, samt få en forståelse for ungdommens atferd og hvorfor vedkommende "bare" er på rommet. Videre beskriver Eide & Eide (2017, s.118,119) betydningen av den profesjonelles evner til å innta en lyttende posisjon til både det verbale og nonverbale språket. Sett i sammenheng med dette kan det tenkes at miljøterapeuten så ungdommens "nonverbale kroppsspråk", og på bakgrunn av dette satte seg i fotenden av sengen og spurte om å få massere ungdommens bein. Ved at miljøterapeuten spurte hvordan ungdommen hadde det, og videre lyttet til ungdommens uttalelser og viste til at han selv hadde bodd på institusjon. Det kan herunder tenkes at dette kunne skape en mer uanspent situasjon, og dernest styrket deres bånd. Dette kan sees i sammenheng med Eide & Eide (2017, s.119) sin teori, hvor forfatterne hevder at anerkjennelse av deres verbale og nonverbale språk kan bidra fremme tilknytning og mestring. Det kan videre se ut til at miljøterapeuten benyttet det Tjersland et al., (2013) beskriver som deres «personlige verktøykasse». Herunder kan det stilles spørsmål til om miljøterapeuten burde dele denne typen informasjon. Samtidig kan det videre tenkes at det kan bidra til å styrke ungdommens perspektiv på at miljøterapeuten har en reell

forståelse av deres situasjon og følelser. I lys av dette kan det tenkes at miljøterapeuten benyttet Aadland (2018) beskriver som dygd, og evaluerte det som nyttig å dele basert på den konkrete situasjonen.

5.2 Betydningen av å ha noe til felles med ungdommen

I mine funn belyser begge miljøterapeutene til betydningen av å benytte egne interesser som bil og røyking for å skape en relasjon. Dette sammenfaller med Tjersland et al., (2013) sin teori, hvor forfatterne hevder at en felles interesse og engasjement kan være et nyttig tilbud i møte med ungdommene det arbeides med. Videre hevder forfatterne at miljøterapeuter som tar i bruk sine egne interesser, kan det fungere som et tilbud og samtidig vekke noe i den enkelte og skape gode øyeblikk (Tjersland et al., 2013). I lys av dette kan det se ut til at den felles interessen kan ha dannet grunnlaget for deres kontaktetablering, som følgelig resulterer i at de fikk en bedre arena for å bygge en god relasjon. Det kan videre tenkes at en felles interesse i bil og mekking, samt samarbeide med å feste på et ekstralys kan skape mestring hos ungdommen og samtidig gjør relasjonen mer uformell og naturlig. I tillegg til at det også tenkes at et felles arbeid kan bidra til et godt øyeblikk, som følgelig kan resultere i en bedre dialog.

I intervjuet formidler en av miljøterapeutene at de røyket og at de opplever det som en fin ting, på bakgrunn av at mange av ungdommene også røyker. Tjersland et al., (2013) hevder at interessen må passe med den enkelte ungdommen, samt inneholde de såkalte rette betingelsene. I lys av dette kan det stilles spørsmål ved om røyking er i kategorien "rette betingelser", og om miljøterapeuten reflekterer over moralen her. På den ene siden kan det vurderes om det ikke er det riktige å gjøre, da ungdommene ofte er under myndighetsalder og det samtidig er helseskadelig. I tillegg kan det også stilles spørsmål om det kan være en ulempe og utfordring for gruppen av ansatte som ikke røyker. På en annen side kan det tenkes at det kan vurderes som en god handling som innbyr til å skape kontakt og en relasjon med ungdommene. I lys av dette kan det tenkes at miljøterapeuten benytter det Aadland (2018) beskriver som en dygd, hvor det som følgende kan vurderes opp mot tidligere erfaringer og ut ifra den enkelte situasjonen og basert på om ungdommen allerede røyker. Sett i sammenheng med dette kan det tenkes at miljøterapeuten kan vurdere denne handlingen som god, basert på at de ofte er deprimerte og benytter andre typer rusmidler.

Det kan videre tenkes at det er mulig at tobakken fungere som et substitutt for andre type rusmidler. Uttrykket, «målet helliger midlet» baserer seg på at veien til målet kan innebære en noe liberal bruk av konduite og skjønnsmessige vurderinger. Dersom «felles interesse», som i dette tilfellet er røyking kan bidra til at miljøterapeuten klarer å bidra til forebygging av mer skadelige rusmidler eller interesser, vil denne måten å forebygge på kunne underbygges, så vel etisk og moralsk som legalt.

I funnene mine formidler miljøterapeutene om situasjoner som har ført til en god relasjon, med eksempelvis en felles interesse for bil, mekking eller at de tar en røykepause sammen. I lys av dette kan det tenkes en miljøterapeutenes interesser kan fungere som det Tjersland et al., (2013) presenterer som en «inngangsport», samt at det i tillegg baseres på miljøterapeutenes «personlige verktøykasse». Dette kan videre bidra til det Amble & Dahl-Johansen (2016) beskriver som et terapeutisk arbeid, hvor de viser evne til å ta bruk de konkrete øyeblikkene. Det vil være naturlig å tenke at ikke alle ungdommer har interesse for eksempelvis bil, mekking eller røyker, eller for den saks skyld miljøterapeuten. Samtidig er det også rimelig å tenke at ikke alle miljøterapeutene som arbeider på institusjon har noen av de overnevnte interessene, men at det derimot vil baseres på den enkeltes personlige verktøykassen. I lys av dette kan det tenkes at de allikevel kan oppnå en god relasjon med å vise nysgjerrighet for den enkelte ungdommens engasjement og interessefelt, eller ved at miljøterapeuten deler av sine egne interesser som også kan tenkes å smitte over på ungdommen.

5.3 En miljøterapeut som er tålmodig og trygg

I mine funn belyser begge informantene viktigheten av at miljøterapeuter som gir ungdommene den tiden de måtte trenge. Informantene viser til at ungdommene ofte har gjennomgått en problematisk oppvekst med ulike omsorgspersoner og flere plasseringer, hvilket kan ha resultert i relasjonsbrudd. Videre vises det til at dette kan gi opplevelsen av at de opplever voksne som motstandere, som dernest gjør det nødvendig med en miljøterapeut som fremstår som "den samme trygge", samt viser tilstedeværelse til tross for. Tjersland et al., (2013, s.260) beskriver betydningene av et behandlingstilbud hvor miljøterapeutene er utholden og tålmodig. Videre viser forfatterne til profesjonelles evner til å kontrollere seg selv og vise nærvær i både opp- og nedturer, hvor de videre heder at krever

en miljøterapeut som avsetter tid, og avventer til den enkelte ungdommen føler seg klar (Tjersland et al.,2013, s.260). I studien min referer en av informantene til en ungdom som hadde store utfordringer med å snakke med andre, men at han ved å benytte tid og ikke legge press på ungdommen på lengre sikt oppnådde et tett bånd. Tjersland et al., (2013) beskriver viktigheten av miljøterapeutens evne til å vise tid og tålmodighet, ved å avvente til den enkelte ungdommen føler seg klar. Amble & Dahl- Johansen (2016, s.32) belyser miljøterapeutiske miljøfaktorer, som deriblant omfatter tiden og det fysiske miljøet og at en tilrettelegging ut ifra ungdommens behov deriblant kan være tillitskapende. Sett i denne sammenheng kan det tenkes at miljøterapeuten økte sine muligheter ved å vise tilstedeværelse til tross for at ikke ungdommen pratet. Hvilket som kan bidra til å vise at de opptrer som den samme trygge og stødige voksne, samt holde fast og vise interesse selv om ikke ungdommen pratet. Det kan videre tenkes at dette kan bidra til å snu ungdommens bilde om at voksne er motstandere, samt øke sjansen for tillit som deretter kan være bidragsytende for en god relasjon. Dette kan i igjen tenkes å legge til rette for og øke sjansene for det Amble & Dahl- Johansen (2016, s.33) belyser som en utvikling og endringsarbeid.

6.0 Avslutning

I denne oppgaven ønsket jeg å sette fokus på hvilke kvaliteter miljøterapeuter opplever som viktig for å utvikle en god relasjon til ungdommer på barnevernsinstitusjon. For å besvare problemstillingen oppsøkte jeg miljøterapeuter som arbeidet i yrkesfeltet, og deretter utførte to kvalitative intervjuer. Gjennom studien min fremkommer det at ungdommene som blir plassert på barnevernsinstitusjoner ofte har opplevd en utfordrende oppvekst, som fører til hyppige flyttinger og kontakt med ulike omsorgspersoner. På bakgrunn av dette vises det til at ungdommene kan bære med seg utfordringer til å være i relasjoner og opparbeide tillit til andre, som resulterer i at miljøterapeutene må finne en inngangsport ut ifra ungdommens behov og forutsetninger. Resultatet av studien viser til betydningen av miljøterapeuter som er anerkjennende, og bruker seg av egne interesser i møte med ungdommene basert på den enkelte det arbeides med. Videre vises det til betydningen av en miljøterapeut som er tålmodig og avsetter tid, og at dette kan være viktige kvaliteter for å lykkes med en god miljøterapeutisk relasjon.

7.0 Litteraturliste

- Aadland, E. (2018). *Etikk i profesjonell praksis*. Det Norske Samlaget.
- Amble, L. & Johansen, C.- D. (2016). *Miljøterapi som behandling: ved komplekse traumer hos barn og unge*. Universitetsforlaget.
- Bufdir. (2022, 2. januar). *Barnevernsinstitusjoner*.
https://www.bufdir.no/barnevern/tiltak_i_barnevernet/barnevernsinstitusjoner/
- Dalland, O. (2020). *Metode og oppgaveskriving* (7. utg). Gyldendal Akademisk.
- Eide, H. & Eide, T. (2017). *Kommunikasjon i relasjoner: Personorientering, samhandling, etikk* (3. utg.). Gyldendal Akademisk
- Flaten, K. & Sollesnes, T. (2016). *Oppvekst og miljø: Barn og unges utvikling*. Cappelen Damm.
- Garsjø, O. (2008b). *Institusjon som hjem og arbeidsplass: - et arbeidstaker- og brukerperspektiv* (2. utg.). Gyldendal Akademisk.
- Garsjø, O. (2008a). *Institusjonssosiologi: - perspektiver på helse- og omsorgsinstitusjoner*. Gyldendal Akademisk.
- Larsen, E. (2015). *Miljøterapi med barn og unge: Organisasjonen som terapeut* (2. utg.). Universitetsforlaget.
- Schibbye, A. -L. L. & Løvlie, E. (2017). *Du og barnet: Om å skape gode relasjoner med barn*. Universitetsforlaget.
- Schiefloe, P, M. (2011). *Mennesker og samfunn: Innføring i sosiologisk forståelse* (2. utg.). Fagbokforlaget.

Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse: en innføring i kvalitative metoder* (5. utg.). Fagbokforlaget.

Tjersland, O. A., Engen, G., & Jansen, U. (2013). *Allianser: Verdier, teorier og metoder i miljøorientert terapi med barn og unge* (2. utg.). Gyldendal akademisk.

Vedlegg

Vedlegg 1: Informasjonsskriv

Vil du delta i forskningsprosjektet

”[Miljøterapeutisk arbeid på institusjon]”?

Vil du la deg intervjuet til mitt bachelorprosjekt om det miljøterapeutiske arbeidet på institusjon? I dette skrivet får du informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formålet med prosjektet er å finne ut om *«hvilke kvaliteter opplever miljøterapeuter som viktig i relasjonsbygging med ungdom på barnevernsinstitusjon?»*. Opplysningene jeg samler inn skal ikke brukes til noen andre formål enn dette bachelorprosjektet. Det er Høgskulen på Vestlandet som er ansvarlig for prosjektet.

Jeg kontakter deg på grunn av at du jobber på jobber i barnevernet og på institusjon, og er en nyttig og relevant kandidat for denne bacheloroppgaven. Totalt har jeg planlagt å gjennomføre to intervju med en varighet på maksimalt en time. Du kan gjerne få spørsmålene som jeg har tenkt å stille i god tid før intervjuet. Vi kan gjennomføre intervjuet på telefon eller Zoom, det bestemmer du. Jeg tar opp lyden fra intervjuet.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Jeg behandler personopplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Det er bare jeg som student og min veileder som vil få tilgang til lydopptaket. Intervjuet blir skrevet ut, og filen lastet over til en minnepinne som oppbevares nedlåst frem til endelig sensur på bacheloroppgaven er falt i juni 2022. Etter dette blir filen på minnepinnen slettet.

Dine rettigheter

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykke tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke. Du gir ditt samtykke muntlig i oppstarten av intervjuet, slik unngår jeg å lagre mer personopplysninger om deg enn absolutt nødvendig.

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene, å få rettet personopplysninger om deg, å få slettet personopplysninger om deg, og å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

På oppdrag fra Høgskulen på Vestlandet har Personverntjenester vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket. Hvis du har spørsmål knyttet til Sikt sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med Sikt på epost (personverntjenester@sikt.no) eller på telefon: 53 21 15 00.

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

Student: (Anonymisert)

Veileder: (Anonymisert)

Personvernombud ved HVL: Trine Anikken Larsen, Trine.Anikken.Larsen@hvl.no, 913 65 920

Med vennlig hilsen

Student og prosjektansvarlig (Anonymisert)

Vedlegg 2: Intervjuguide

- Innlede med å si litt om meg selv og mitt bachelorprosjekt
- Miljøterapeutens samtykke til lydopptak

Informanten - Faktainformasjon som kan påvirke informantenes svar

- Hvor lang fartstid har du i barnevernsyrket?
- Hvor lenge har du vært ansatt/arbeidet på institusjon?
- Hvilken type turnus har du på institusjonene du arbeider ved?
- Kan du fortelle litt om din utdanningsbakgrunn?

Spørsmål:

Hvordan forstår informanten begrepet relasjon/relasjonsarbeid

1. Hva forbinder du relasjon med i ditt yrkesfelt?

Her vil jeg høre hvilke kvaliteter som trengs av miljøterapeuten for å bygge en relasjon:

2. Kan du fortelle litt om hvordan du utfører ditt arbeid for å få relasjon med ungdommene på institusjonen?
 - a. Kan du gi eksempel på en ungdom som det var lett å bygge en relasjon til
 - b. Kan du gi eksempel på en ungdom som det var vanskelig å bygge en relasjon til
3. Hvilke kvaliteter opplever du som essensielle for ditt relasjonsarbeid?
4. Hvilke kvaliteter mener du at du benytter for å skape en god relasjon med ungdommene?
5. Hvilke kvaliteter tenker du kan være bidragsytende for at du lykkes?

Her vil jeg få svar på hvilke kjennetegn/kvaliteter ved ungdommen som påvirker relasjonsbygging

6. Hva kjennetegner ungdommene som du skal bygge relasjoner til?
 - a. Hvilken tilknytning har de?

